

VERLIEFD OP HET

HAN VAN DE WIEL

Met doordachte initiatieven en een neus voor publiciteit breekt Thomas van Slobbe het zielloze natuurbeleid open. 'Wij voegen vitamines toe aan natuurorganisaties in de vorm van passie.' Alleen met de smulbossen voor allochtonen ging het fout. 'Je noemt het woord allochtoon en heel Nederland valt over je heen – dat heb ik onderschat.'

Thomas van Slobbe moet een gelukkig mens zijn. Zijn kantoor ligt in de bossen van Beek-Ubbbergen, op de helling van de Duivelsberg. Zijn werkkamer kijkt uit op de weidse Ooijpolder ten noordoosten van Nijmegen. Maar belangrijker nog is dat Van Slobbe zoveel mogelijk tijd in de natuur doorbrengt en zo min mogelijk vergadert. 'De kern van mijn werk is wandelen in het bos en praten met de mensen die ik er tegenkom – en dingen zien. Tijdens de vakantie heb ik toegekeken hoe een waterslang een forel ving en opvrat. Dat duurde in totaal vijf uur. Als je niet de rust hebt om dat waar te nemen, waar heb je het dan nog over als natuurbeschermer? Natuurbeleving is voor mij het begin en het einde van alles. Als ik niet oppas vergader ik driekwart van de tijd. Er is in dit werk een enorme zuigkracht van de politiek. Alles wat met natuur te maken heeft, is stoffig geworden. Dat zie je terug in de bordjes van Staatsbosbeheer,

die je sommeren de honden aan te lijnen, op de paden te blijven en na zonsondergang het bos te verlaten. Je ziet het in het beleid, in de levenloosheid van het alom aanwezige prikkeldraad. Beleid is nodig, natuurlijk, maar alles is beleid geworden.'

Van Slobbe (46) is oprichter en directeur van de stichting wAarde, die 'een geluid laat horen van mensen die van het bos houden, die de taal van het bos spreken. We gaan wel naar vergaderingen – zo weinig mogelijk – maar daar praten we vanuit de natuur en onze natuurbeleving. Dat is onze kracht. Veel mensen objectiveren hun persoonlijke belevingen en vervallen in algemeenheden over de natuur. Dat is niet goed, dan haken mensen af.'

De stichting is bewust klein, met zes mensen in dienst. De ambities zijn daarentegen groot: uitgroeien tot een denktank die hoogkwalitatief werk aflevert. Met het oog daarop heeft de stichting onder meer de filosoof Marius de Geus en de milieukundige

Irene Dankelman aangetrokken. Van Slobbe: 'Natuurlijk moet er deskundigheid zijn, maar deskundigheid is niet alles. Wat vaak ontbreekt is passie. Wij voegen vitamines toe aan natuurorganisaties in de vorm van passie. Ons werk is net een drietrapsrakiet: de natuur waarnemen, waarderen en uiteindelijk waarborgen. Wij richten ons met name op het eerste, de meeste natuurorganisaties alleen op het laatste.'

Dat veel wandelen in het bos en mijmeren op een boomstronk tot creatieve gedachten kan leiden, bewijzen een aantal succesvolle projecten van de stichting. Het project 'Bomen voor koeien' bijvoorbeeld: tot nu toe zijn al 42 duizend bomen in weilanden aangeplant die schaduw leveren voor koeien en de monotonie van de groene vlaktes doorbreken.

De 'diefstal' van een lege plek in Nederland noemt hij 'het meest revolutionaire dat we hebben gedaan.' Anderhalf jaar geleden toog Van Slobbe in het geniep met een kruiwagen vol struiken naar

een terrein ergens in Nederland, waar hij een 'lege plek' creëerde door een stukje landschap te omheinen met een ondoordringbare vlechtheg. De eigenaar weet van niks en wandelaars zullen er nietsvermoedend langslopen. 'Er is geen gebied ter wereld dat van niemand is. En iedereen wil overal naar toe kunnen, zo vanzelfsprekend vinden wij het dat alles beschikbaar is. Vandaar dat we dit gebied hebben gestolen. De plek is nu volledig van de kaart en ik ga er ook nooit meer naar toe. Het is een kritiek op de maakbare samenleving. Het is de enige plek in Nederland waar je niet heen kunt, waar je niet naar kunt kijken, die we niet kunnen ervaren. Ik wil toe naar een ervaringsethiek, want die ontbreekt. De manier waarop mensen het landschap ervaren bepaalt de inrichting ervan. Ik wil daar een bezinning op.'

Bestaat de plek echt?

'Jazeker. Alles wat we doen moet geworteld zijn in de natuur. Het moet geen fake zijn. Nu die plek er is, kun je hem zien als een conceptuele kernreactor die tot discussie en bezinning zal leiden. Dat die plek er echt is, maakt de discussie minder abstract.'

de deskundigheid van ecologen en milieukundigen. Want wat ik zeg moet wel kloppen.'

U bent veel in de natuur. Maar wat voegt de waarneming van bijvoorbeeld die waterslang toe aan uw werk?

'Om te beginnen: niks. Dat is ook niet nodig. Het is wat het is.' Maar er is meer, zegt Van Slobbe: simpelweg genieten van de natuur kan van grote betekenis zijn voor de gezondheid van mensen. 'De samenleving staat op een T-splitsing. Aan de ene kant is er de wereld die Francis Fukuyama beschrijft in zijn boek 'Posthuman Society' en waarin de mens zoals we die nu kennen ophoudt te bestaan. Hij maakt plaats voor de posthumane mens, een nieuw soort mens met nieuwe kenmerken: weinig emoties, genetisch geoptimaliseerd en eendeloos levend. Dat proces is aan de gang. Kwalen, ziektes en psychische ongemakken bestrijden we met chemicaliën. Als mensen het werktempo niet bijhouden en uitgeblust raken, nemen ze pillen, antidepressiva. Het is een zichzelf versterkend proces en de samenleving raakt daar steeds meer op ingericht. De andere kant is bijna te simpel om waar te zijn: je kunt

leuk idee. In onze projecten zoeken we altijd naar een simpel aanknopingspunt, iets dat mensen in een seconde begrijpen. De vlechtheg is daar een mooi voorbeeld van: hij is ambachtelijk gemaakt, van cultuurhistorische waarde, ecologisch waardevol, simpel uit te leggen en hij biedt een handelingsperspectief voor mensen, waarmee ze het landschap kunnen bevrijden van het prikkel-draad, dat sinds de Tweede Wereldoorlog zo allesoverheersend is geworden in het landschap. En zo heeft het ook uitgewerkt: je ziet de vlechtheg nu op steeds meer plekken terug. Mensen kunnen een vlechthegpakket kopen bij Intratuin, onder de naam wAarde-heg. Vlechtheggen nemen weinig ruimte, hebben grote ecologische en landschappelijke waarde en zijn mooi om te zien. Ik wist dat er vroeger vlechtheggen bestaan hebben. Her en der kwam je nog relicten tegen. We hebben er veel vooronderzoek naar gedaan, zelf leren vlechten en vervolgens samenwerking gezocht met Staatsbosbeheer, LTO-Nederland en Intratuin. Zo bouw je een strategisch kader waarbinnen het idee kan leven. Nu kan de vlechtheg op eigen benen staan en is niet meer weg te denken. Als anderen

Men vond enerzijds het idee betuttelend en beledigend voor allochtonen én anderzijds gunde men allochtonen geen bos om van te smullen. De spraakverwarring is met name ontstaan doordat iedere discussie over allochtonen momenteel beladen is. Je noemt het woord allochtoon en heel Nederland valt over je heen – dat heb ik onderschat. De media maakten er een smulbos van – een Fabeltjeskrant-achtige term – voor allochtonen. João Varela, Kamerlid van de LPF, liet woedend weten geen aap te zijn. We hebben ook onderschat hoe laag de status van het vrijelijk plukken van fruit en noten bij allochtonen is. Toch zie je dat het concept van een lekker landschap weerklank vindt: migrantenorganisaties als Forum ondersteunen het plan en grote milieuorganisaties ook. Het Geldersch Landschap gaat een oude boomgaard openstellen voor het publiek en ook andere terreinbeherende organisaties zijn in beweging.'

Waarom moeten allochtonen het bos in?

'Dat moeten ze niet, maar ze moeten wel de kans hebben van de natuur te genieten en met de natuur in aanraking te komen. Dat is ook belangrijk voor het draagvlak voor natuur in Nederland. Hetzelfde geldt voor jongeren, die zie je nauwelijks in de natuur. Daar maak ik me zorgen over. We zoeken naar manieren om daar verandering in te brengen. Natuurorganisaties slagen er niet in de taal van de jongeren te spreken. Veel jongeren zijn allergisch voor dikdoenerige beleids taal. Maar het belangrijkste is dat we afstappen van de kijk natuur waar je niet in mag en waar je niet aan mag komen.'

Leiden uw projecten niet tot een 'verpretting' van het landschap?

'Niet zolang we op de toonzetting van ons werk letten. Wij werken vanuit ons hart en brengen onze boodschap op een zo integer mogelijke manier. Het gaat om het genieten van het landschap en de verantwoordelijkheid die daarmee samengaat. Bovendien hebben onze projecten tijd nodig: een vlechtheg heeft geen haast. Een boom moet rustig kunnen groeien. Daarmee nemen we juist afstand van de maakbaarheidsdachte. Maar ik geef toe, alles wat je doet kan worden misbruikt. Dat doen reclamebureaus: goeie energie misbruiken voor eigen gewin. Daar houden we ons verre van.' ■

Voor nadere informatie over het werk van Stichting wAarde: www.waarde.nl

BOS

Van Slobbe werkte achtereenvolgens bij Hoogovens, de gemeente Leiden en de stichting Natuur en Milieu. Bij de laatste organisatie was hij onder meer belast met het bedenken van nieuwe strategieën vanuit een culturele invalshoek. Hij vertrok toen die strategieën zo succesvol werden, dat er scheefgroei dreigde te ontstaan tussen zijn werk en de overige activiteiten van Natuur en Milieu. 'Bovendien had ik de behoefte om in het bos te werken, vanuit de overtuiging dat als je bezig bent met natuurbescherming, je niet alleen achter je bureau kunt blijven zitten. Mijn loyaliteit ligt in het bos. Ik ben verliefd op het bos, op natuur en landschap. Ik zie mijn loopbaan als een 'long way home'.'

Voor de goede orde: Van Slobbe is geen zwever of belijder van New Age-achtige stromingen. Veeleer is hij een kunstenaar, die zijn omgeving met een kinderlijke blik blijft waarnemen. 'Ik probeer de ontspanning en de verwondering van kunstenaars te koppelen aan

ook op verhaal komen in de natuur. De natuur is helend, dat onderschrijft de Gezondheidsraad in haar recente rapport 'Natuur en gezondheid'. Een simpele poster van een boom in je werkkamer heeft een weldadig effect en helpt te herstellen van stress en vermoeidheid. Heel veel onderzoeksgegevens bevestigen dat. Als mensen niet of nauwelijks stilstaan bij wat er om hen heen gebeurt, zijn ze op de vlucht voor het leven. Dat wordt gevaarlijk als daar ook nog al die antidepressiva en slaapmiddelen bijkomen.'

Stichting wAarde kwam aanvankelijk in het nieuws met een stevig pleidooi voor vlechtheggen: heggen die zijn samengesteld uit verschillende struiken als meidoorns, sleedoorns en wilde rozen, waarvan de takken op zodanige wijze zijn vervlochten dat mensen, koeien en grotere roofdieren er niet meer doorheen kunnen. Een leuk idee om aandacht te trekken?

Van Slobbe: 'Meer dan een

de vlechtheg hadden bedacht, was het waarschijnlijk niet gelukt. Het is een combinatie van een door-dacht concept, een strategische aanpak en goede toonzetting. Het moet niet meteen omvergeblazen kunnen worden.'

Zoals is gebeurd met het 'smulbos'?

Van Slobbe formuleert bedachtzaam. 'Daarover is dit voorjaar een mediahype ontstaan. Allochtonen hadden in gesprekken met ons laten weten dat er in de Nederlandse natuur en bossen weinig mogelijkheden zijn om eetbare noten, vruchten, bessen, paddestoelen te plukken of te verzamelen. Dat bracht ons op het idee bosgedeelten aan te leggen met veel bomen en struiken die vruchten voortbrengen, waar wandelaars vrijelijk van wegen en paden af kunnen gaan. Bossen om van te smullen. Die sluiten aan bij de oude Nederlandse traditie van bramen plukken, tamme kastanjes rapen, enzovoort. De kritiek die losbrandde was ambivalent.